

VEČERNÍK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 241

TELEFON 25 — 67
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, ponedeljek 24. oktobra 1938

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10,- din,
dostavljen na dom 12,- din, tujina 25,- din

Cena
1.— din

Anglija v strahu za Daljni vzhod

Padec Kantona je omajal položaj maršala Čangkajška — Možnost preračunov na Kitajskem, ki bi izpolnil vse japonske načrte — Hongkong odrezan od zaledja — Kanton v plamenih — Japonci pred Hankovom

LONDON, 24. oktobra. Po tukajšnji splošni sodbi bo imel padec Kantona za Kitajsko in maršala Čangkajška težke posledice. Neznatno število japonskih čet, ki so s tako lahkoto in naglico osvojile ogromni Kanton, dokazuje, da je moralna in organizatorična moč Kitajcev strta in se rušijo vsi upi, ki so še obstajali, da se bo japonska invazija nazadnje le ponesrečila. Nezadovoljstvo, ki se pojavlja na Kitajskem proti maršalu Čangkajšku bi utegnilo voditi do usodnih sprememb, ki bi vrgle Japoncem vso Kitajsko v naročje. Velika Britanija bi doživela s tem nov hud udarec. Njen položaj na Daljnem vzhodu bi bil v tem primeru najbrže za vedno porušen.

KANTON V PLAMENIH.

HONGKONG 24. oktobra. Tekom večeršnjega dneva so Japonci popolnoma osvojili Kanton in strli še zadnji odpor iregularnih kitajskih čet. Tudi po letalih podpirane japonske bojne ladje se že približujejo kantonskemu pristanišču in bodo najbrže danes zaplule vanj. Po davi sem dospelih vesteh je velik del Kantona v plamenih. Med požarom se slišijo tudi eksplozije. Doselej je zgorel skoraj ves evropski okraj. Tudi mednarodna koncesija je pričela goreti in so bili gasilci brez moči. Rešil jo je samo nenaden preokret vetra.

NEVAREN POLOŽAJ HANKOVA.

HONGKONG, 24. oktobra. Reuter. Japonske čete so se približale na 20 milj Hankovu, ki ga japonski letalci že ves dan bombardirajo. Včeraj je 6 japonskih letal napadlo tudi neko angleško bojno ladjo, ki je bila zasidrana na Jangceju 2 milj iz mesta. Ladja je precej poškodovana, mrtvih in ranjenih pa ni. Japonci hočejo odrezati sedaj Hankov od jugs. Kitajske vojaške oblasti so še vedno v mestu. Vsa japonska poslopja so podminirana in jih bodo Kitajci z dinamitom takoj vrgli v zrak, čim se Japonci približajo mestu. Pri bombardiranju je padla ena bomba tudi v bližino britanskega konzulata. Kitajski odpor vidno popušča in Japonci računajo, da bodo Hankov že v prihodnjih dneh osvojili. Kitajcem preostaja samo še umik in organizacija nove fronte v ozadju, kjer bi branili hupejsko in honansko provinco. Evakuacija civilnega prebivalstva je bila sinoči zaključena.

ČEN PROTI ČANGKAJŠKU.

HONGKONG, 24. oktobra. Kje se mudi maršal Čangkajšek, ni znano. V Hongkong so prispela poročila, da je Čangkajškov položaj po zadnjih katastrofah zelo omajen. To se da sklepati tudi po izjavi prejšnjega kitajskega zunanjega ministra Evgena Čena, ki je maršala odkrito obtožil izdaje domovine in zahteval, da takoj odstopi, ker sicer si bo kitajski narod sam izbral drugega, sposobnejšega voditelja. Padec Kantona je po Čenovi izjavi za Kitajce ponižanje in sramota. Padec tega mesta je izpričal popolno nesposobnost Čangkajška. Ker Kitajska ne doživeti usode Koreje, se morajo izvršiti na njenem vodstvu popolna izprememba. Reorganizirati se mora tudi vsa diplomatska fronta. Čen je dejal, da je treba poslati odpoklicane čete nazaj proti Kantonu. Padec Kantona je sicer boleč, ni pa še zadnje dejanje tragedije, ki je Kitajski namenjena.

KITAJCI BREZ ZVEZ S SVETOM.

SANGHAJ, 24. oktobra. Po padcu Kantona imajo Kitajci samo še dve poti za preskrbo z orožjem in streljivom. Ena vodi iz indijskega pristanišča Rangoona čez angleško Burmo v Jinan. Ta pot je dolga 1200 kilometrov in nima nobene str

njene železniške zveze. Druga pot gre iz pristanišča Hajpong v francoski Indokini čez Hanej in v provinco Kwangsi. Toda tudi ta nima direktne železnice. Pot iz sovjetske Rusije je dolga 3000 kilometrov in tako težavna, da skoraj ne pride v poštev. Zaradi tega bo zašla kitajska osrednja

vojska kmalu v zelo kočljiv položaj. Cilj že skoraj dve leti trajajočega bojnega pohoda Japoncev je bil odstranitev vlade maršala Čangkajška in ustanovitev nove, Japoncem prijazne. Japonci so sedaj blizu uresničenja tega cilja.

POTRTOST V HONGKONGU.

HONGKONG, 24. oktobra. Iz Kantona poročajo, da se bo ustanovila tam najbrže že v kratkem nova, Japoncem prijazna kitajska vlada. Imenujejo se tudi že nekatera imena. V Hongkongu samem je razpoloženje zelo potrto. Ta cvetoča angleška kolonija, ki je živila ves čas izključno od trgovine s Kitajsko, je sedaj zaradi padca Kantona odrezana od kitajskega zaledja. Bodočnost Hongkonga je zelo negotova.

Bo ali ne bo pogajanj?

MADŽARI IZJAVLJAJO, DA NE BODO OBNOVILI POGAJANJ, V PRAGI PA URADNO NAPOVEDUJEJO OBNOVITEV.

BUDIMPEŠTA, 24. oktobra. V soboto je izročila Češkoslovaška madžarskemu poslaniku v Pragi četrti predlog za obnovo pogajanj glede sporazuma o novi razmejitvi na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji. Predlog je prispel v Budimpešto v noči od sobote na nedeljo in je o njem razpravljala madžarska vlada včeraj. Madžarska vlada je tudi ta predlog odklonila kot nezadosten in zato nesprejemljiv. Češkoslovaški predlog ponuja sicer Madžarski pretežno madžarska ozemlja na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji, ne ustreza pa madžarski zahtevi po mestih Bratislavi, Košicah,

Munkačevem in Užhorodu, kjer žive tudi znatne madžarske manjšine. Odklonitev tudi tega predloga bo danes sporočil češkoslovaški vlad v Pragi uradno tamkajšnji madžarski poslanik v posebni noti.

PRAGA, 24. oktobra. Avala. Uradno se poroča: Češkoslovaško-madžarska pogajanja se bodo danes ali jutri v enem izmed neutralnih mest obnovila. V prvi vrsti pridejo v poštev Dunaj, Milan in Benetke, nemogoče pa je tudi, da se določi za to Bratislava, Komarno ali kopališče Pistyani.

Poljski imperializem

POLJAKI BI RADI POBASALI LITVO, SLOVAŠKO IN VSO UKRAJINO DO ČRNEGA MORJA — NAČRT O POLJSKEM BLOKU

VARŠAVA, 24. oktobra. V tukajšnjih političnih krogih se opaža vedno bolj neka imperialistična tendenca, katere namen je ustvariti Veliko Poljsko, ki naj bi obsegala meje, ki jih je imela nekoč imperialistična Poljska za časa svoje največje moči. Predvsem je v načrtu te akcije okupacija Litve, ki naj bi se združila s Poljsko. O tem so obveščeni tudi v Nemčiji, kjer bi bili pripravljeni podpreti te poljske težnje, toda samo pod pogojem, da izroči Poljska Nemčiji svoje sedanje primorje z Gdinijo in da se tudi Gdansk združi z Nemčijo. Glede Gdanska bi Poljska morda ustregla Nemčiji, Gdinije in primorja a ne bi bila pripravljena odstopiti. Kakor se zatrjuje, ima

poljsko sodelovanje z Madžari tudi še drugo ozadje, ne samo priključitev Podkarpatske Rusije Madžarski, ampak tudi priključitev Slovaške k Poljski. To je baje končni cilj poljskih prizadevanj. Na tretji strani pa se pripravlja Poljska na imperialistično akcijo tudi proti sovjetski Rusiji. Njen cilj je tam Ukrajina, čez katero naj bi Poljska dosegla Črno morje. Pretekli teden je bila ustanovljena tudi nova Poljska imperialistična stranka, ki ima v svojem programu vse omenjene načrte. Razen tega bi Poljska rada ustvarila svoj blok držav od Baltika do Črne in Jadranskega morja. Te akcije bodo naletele gotovo na velik odpor zlasti v Nemčiji.

Demonstracije proti Židom v Pragi

PRAGA, 24. oktobra. Po čeških mestih se pojavlja vedno večje nerazpoloženje proti Židom, ki so igrali pri nedavnih dogodkih in igrajo tudi še sedaj dvojno vlogo. Mnogi znaki so pokazali, da leži na mednarodnem židovstvu velik del odgovornosti za usodo ČSR. Vse to je povzročilo, da so nastale v Pragi tudi večeraj nove demonstracije proti Židom. Demonstranti so vdrl v več židovskih kavarn in pregnali iz njih židovske goste. Nastopiti je moralo redarstvo, ki je zaprlo 15 glavnih voditeljev demonstrantov, a jih je pozneje zopet izpustilo. Po-

dobne demonstracije so se pojavile tudi drugod.

DR. TUKA IZPUŠČEN

BRATISLAVA, 24. oktobra. Pred 10 leti na 15 let ječe zaprti slovaški politik dr. Vojtěh Tuka, ki je predsedel 10 let v Plznju, je bil v soboto izpuščen. Odšel je na zdravljenje v Pistyani.

STALIN ŽIVI

MOSKVA, 24. oktobra. Havas poroča, da v Moskvi zanikajo vse vesti o umoru ali smrti Stalina.

ZA BEGUNCE IZ ČSR

PARIZ, 24. okt. Tu se vrši konferenca za preskrbitev beguncev iz Češkoslovaške.

Zapiski

„Pravilno“ ljudsko štetje

Znani novinar, publicist in prijatelj naše države Wickham Steed je napisal izdajatelju »Timesa« pismo, v katerem opisuje svoje spomine na avstrijsko ljudsko štetje l. 1910. Pismo je zanimivo posebno sedaj, ko se na Češkem in Slovaškem govori, da bi se moral vršiti plebiscit po ljudskem štetju iz tega leta. Takrat je bil Wickham Steed dunajski poročevalec »Timesa«. Ko je zapisal v vprašalno polo, da je njegova narodnost britanska in jezik angleški, je prišel k njemu avstrijski uradnik in ga vprašal, kaj je njegov občevalni jezik, Umgangssprache, — ali jezik, katerega se navadno v Avstriji poslužuje. Wickham Steed je odgovoril, da nemški. »Also, Deutsch!« je nato vzkliknil avstrijski uradnik in vpisal Angleža v polo kot Nemca. Ni bil pa Anglež edini, ki je povečal število nemškega prebivalstva na Dunaju. Grof Golučowski, dolgoletni avstro-ogrski minister, mu je pripovedoval, da so njega in vso njegovo služinčad, ki so vsi bili Poljaki, vpisali kot Nemce. Kaj se je pa zgodilo v mešanih pokrajinah na Češkem in Slovaškem, kjer so bili uradniki po večini Nemci, si lahko sami predstavljate. »In to naj bo potem ljudsko štetje, ki naj »pravilno« pove, kakšno je prebivalstvo mešanega ozemlja Češkoslovaške!« zaključuje Wickham Steed.

Ataturkov naslednik

Zaradi težke bolezni turškega diktatorja se zadnje čase v Evropi mnogo govori, kdo bi mogel postati njegov naslednik. Nemci bi radi videli, da bi to bil Dželal Bajar, sedanji predsednik vlade, ki je znan kot prijatelj Nemčije. Angleži pa bolj cenijo turškega poslanika v Londonu Behhida Okyara, ki je anglofil. V Turčiji sami je videti, da se bo narod odločil za starega Ismeta Inönija, bivšega dolgoletnega predsednika turške vlade, ki hoče Turčijo vedno ohraniti premočnih zunanjih vplivov.

Zemljevidi Afrike v Nemčiji

Po ulicah nemških mest prodajajo zemljevide Afrike, na katerih so označene bivše nemške kolonije. Pod kljukastim križem je na njih napis: »Tudi tam je naš življenjski prostor«.

Brez morale

V današnjih težkih časih govoriti o morali je dokaj brezplodna stvar... Teško je ljudem, ki v svoji tenkočutni poštenosti poslušajo glas svoje vesti. Brezvestni stremuhi jih brezobzirno pohodijo in žrtvujejo njihove najvzvišene ideale svojemu slepemu in nenasitnemu egoizmu. Zato danes redko srečamo na vodilnih mestih poštene ljudi kremenitih značajev. Zanje tam ni mesta. Se preden se ukoreninijo, jih skorumpirana in moralno na najnižji stopnji stoječa vodilna sredina izloči ali pa povleče v vrtnice svojih umazanih početij. Pomanjkanje morale se opaža v vseh delih javnega življenja. Ljudje so pripravljene za trenutno blagostanje prodati svoj življenjski nazor, prelomiti prisego in izdati svoje ideale. Ze popolnoma vsakdanji pojav se nam zdi, da se pulijo za vodstvo širokih narodnih organizacij ljudje najslabših moralnih kvalifikacij. Skoro neverjetno pa je, da bi bil voditelj te ali one organizacije pošten in značajan. Posebno sodobnega politika si ne moremo predstavljati brez dostojnega števila afer in škandalčkov. Absolutno pomanjkanje morale v javnem življenju nam je že tako vsakdajen pojav, da nanj ne polagamo nikake pozornosti. („Nova Pravda“)

Maribor, 24. oktobra.

Naj presojamo dogodke zadnjih razburljivih tednov kakor koli, eno ostane trdno in neovrgljivo, da je iz njih izšla ideja narodne samoodločbe okrepjena tako močno, kakor ni bila še nikoli prej. Ta ideja je postavila princip, da ima vsak narod, majhen ali velik, brezpogojno pravico, da dobi svojo lastno samoupravo, bodisi v obliki samostojne države, bodisi v obliki avtonomije v okviru države več narodnosti, in da se nove meje ne morejo in ne smejo več krojiti drugače kakor po etnografskih načelih. Konferenca štirih v Monakovem je to načelo sankcionirala, in tako Hitler kakor Mussolini sta ga proglasila za podlago pri vseh sedanjih in bodočih akcijah za preureditev Evrope.

Načelo je torej tu, zmagalo je in postalo zakon! Nobenega vzroka tudi nimamo, da ne bi verjeli v edino pravilnost takega urejevanja mednarodnih sosedstvenih odnosov in da ne bi upali, da bo moralo to veliko načelo prej ali slej, enkrat pa prav gotovo, obveljati za vse, ne samo za nekatere. Ako pa je to tako, ga moramo mi Slovenci samo pozdraviti, mi Slovenci, ki so nas mirovne pogodbe po svetovni vojni razčetrile, kakor noben drug narod v Evropi. V zmagi tega načela je vsa naša bodočnost, so vsi naši upravičeni upi, katerim po tem načetu ne more vsaj teoretično nihče nasprotovati.

Važno pa je to načelo tudi za naše slovensko svobodno ozemlje, ker odstranjuje na mah vse bojazni, ki so se čisto pojavljale celo med našimi trdnimi in zavednimi ljudmi ter jim budile mrabne misli na najrazličnejše eventualnosti slovenske prihodnosti. Nemški vodja in državni kancelar Adolf Hitler je slovesno izjavil že v svojih govorih v Nürnbergu in berlinskem Sportpalastu, da je cilj njegovega boja samo priključitev nemškega ozemlja Češkoslovaške in da češke zemlje ne mara. Obenem je izjavil, da je sudetsko nemško ozemlje njegova zadnja teritorialna zahteva v Evropi. Tej izjavi je ostal tudi v praksi zvest. Nemške čete so zasedle v ČSR sudetsko ozemlje do nemško-češke narodnostne meje; v kolikor so jo prekorčile, se bodo po poročilih iz Berlina in Prage zopet umaknile, kadar bo določena natančna nova razmejitev.

Nič manj ni važno za Evropo in posebno za nas dejstvo, da se je Adolf Hitler v imenu Nemčije in nemškega naroda odrekel vsaki aspiraciji na tiste nemške kraje, ki so kot otoki obdani od drugorodnega prebivalstva in torej nimajo teritorialne zveze s strnjanim ozemljem nemškega naroda. S tem je resigniral na več stotisoč Nemcev na Češkem, Slovaškem in Rusinskem, ki bodo kot od ostalega nemškega ozemlja ločeni deli ostali še nadalje v ČSR. Ta resignacija pomeni obenem resignacijo tudi na vse druge, od nemškega kompaktnega narodnega ozemlja ločene nemške otoke po drugih evropskih in izvenevropskih državah. Ti otoki se ne dajo združiti z Nemčijo, ne da bi se pri tem kršilo načelo absolutne pravice drugih narodov do enake narodne samostojnosti in strnjivosti v enotni državi, kakor velja za nemški narod.

Na ozemlju naše svobodne Slovenije nimamo nikjer nobene tuje narodne manjšine, ki bi mejila na katero koli sosedno državo. Naša meja je narodno čista in obsega ozemlje, ki pripada po v Monakovem sankcioniranem načelu samo in izključno nam. Nasprotno, naše strnjeno narodno ozemlje sega čez te meje in družijo naš narod v neločljivo narodno enoto, ki ima vse iste narodne pravice, kakor vsaka druga narodna enota v Evropi. Na vsem tem našem ozemlju je le en sam neznan tujeroden otok, t. j. Kočevsko, toda zanj velja enaka resignacija kakor za podobne otoke na Češkoslovaškem.

Zmaga načela narodnostne suverenosti in nedotakljivosti, ki je bilo v Monakovem tako slovesno sankcionirano, je zato razglašeno za vselej vse kombinacije, ki so se pojavljale z našim slovenskim ozemljem bodisi pri nas samih, ali izven nas. Naš položaj je po zmagi tega načela jasen in trden. Naši eksistenci ne grozi od zunaj nobena nevarnost, in v kolikor bomo še govorili o ogroženosti naših mej, bo ta ogroženost samo in iz-

Presenečenje iz Amerike

OSTER GOVOR RAUDOLFA HEARSTA PO AMERIŠKEM RADIU PROTI VELIKI BRITANiji IN FRANCIJI — MUČNO PRESENEČENJE V ANGLIJI

NEW YORK, 24. oktobra. Znani ameriški časniški kralj Raudolf Hearst je imel včeraj govor, ki so ga prenašale vse važnejše ameriške oddajnice. Hearstov govor je bil nekak odgovor na zadnje besede angleškega politika Winstona Churchilla. Hearst je nastopil zelo ostro proti Angliji in Franciji ter proti vsakemu vmeševanju Združenih držav Severne Amerike v evropske zadeve. Dejal je, da Velika Britanija nikakor ni demokratska, ampak pred vsem monarhična in bolj aristokratska kakor demokratska. Tudi nima nobene pisane ustave, ki bi demokracijo garantirala. Pa tudi Francija ne more govoriti o popolnoma čisti demokraciji, čeprav ni komunistična, je pa vsaj pretežno marksistična. Politika in načela USA se bistveno razločujejo od politike in načel evropskih držav. V svetovni vojni se je vojskova-

la Amerika za ustvaritev svetovne demokracije. Toda vsa njena prizadevanja so se razbila zaradi izdaje Francije in Anglije. Ti dve državi se nista vojskovale za ameriške ideale, ampak za svoje osvajaalne namene in svojo hegemonijo. USA zato ne sme več podpirati angleškega stremušva. Cilj tega stremušva je obvladovati Evropo, požreti Afriko in nadzirati Azijo. Anglija se vznemirja sedaj zaradi nevarnosti, da izgubi oblast nad Evropo, ki jo je imela v zvezi s Francijo od versailleskega miru. Vznemirja se pa tudi zaradi slabega položaja v Orientu. Singapoore ni več varen in Hongkong je direktno ogrožen. Amerika pa ji ni voljna več pomagati. Hearstov govor je bil ponovljen v šestih jezikih in je vzbudil zlasti v Angliji mučno preseenečenje.

Rusini vztrajajo

ODLOČEN SKLEP VLADE — TUDI PODKARPATSKI NEMCI SO SE IZREKLI PROTI PRIKLJUČITVI K MADŽARSKI

UŽHOROD, 24. oktobra. Podkarpatska rusinska vlada je imela včeraj daljšo sejo, na kateri je poročal minister Bačinskij o položaju pogajanj zaradi nove razmejitve z Madžarsko. Vlada je sklenila, vztrajati najodločneje na svojem že znanim stališču, da hoče ostati Podkarpatska Rusija v sklopu ČSR, in bo svoje stališče, na katerem stoji tudi ves narod, odločno branila.

UŽHOROD, 24. oktobra. Kakor na Slovaškem, je bil ustanovljen tudi v Podkarpatski Rusiji poseben državni komi-

sariat za vse zadeve nemške manjšine. Ob priliki ustanovitve tega komisariata je bilo včeraj v Užhorodu veliko manifestacijsko zborovanje podkarpatskih Nemcev, h kateremu se je zbralo veliko Nemcev iz Košic, Munkačeva in od drugod. Govorniki so izrazili veselje v imenu okoli 20.000 Nemcev, da se izpolnijo vse njihove narodne želje in izjavili, da se popolnoma pridružujejo volji Rusinov, da ostane Podkarpatska Rusija pri ČSR in da se ne priključi Madžarski.

Javna dražba v Ljutomeru

V Ljutomeru bo 29. novembra ob 10. dop. javna dražba ustanove dr. Ivana in Alojzije Gottweis. Na dražbi bosta posestvi pod vložkom 61 k. o. v Ljutomeru za ponude 42.000 din in posestvo vložek 68 k. o. Desinjak za 94.000 din ter vložek 69 k. o. Desinjak za din 9531. Dražitelj morajo do navedene ure položiti varščino v znesku 10% celokupnega ponudka. Prodajale se bodo najprej posamezne parcele, potem vložki in nazadnje celo posestvo. Podrobneje informacije v občinski pisarni v Ljutomeru.

V Franciji nagib na desno

PARIZ, 24. okt. Reuter: Pri dopolnilnih volitvah v francoski senat je zapaziti rahel nagib na desno. Vršile so se včeraj v znamenju monakovskega dogovora. Skrajna desnica je pridobila 8, zmerena desnica 2, socialisti 1, centrum pa je izgubil 11 mandatov. Najmočnejšo skupino predstavljajo radikalni socialisti. Senatski mandat traja v Franciji 9 let, vendar se vsako tretje leto vršijo nadomestne volitve za eno tretjino sedežev. Včeraj je bilo izvoljenih 97 senatorjev.

Volivno gibanje

Državni volivni odbor v Beogradu je na svoji zadnji seji sklenil, da bo tudi pri teh volitvah več volišč v krajih, kjer je čez 1000 volivcev. Pri zadnjih volitvah je bilo takih krajev 544 v državi.

Kandidatura dr. Korošca v Celju. Včeraj dopoldne je bil v Celju pod vodstvom župana Mihelčiča sestanek zaupnikov JRZ, katerega se je udeležil tudi senator dr. Kulovec. Ker je župan Mihelčič odklonil kandidacijo za celjski srez, je bil na predlog g. Fazarinca zaklamacija postavljen za kandidata notranji minister g. dr. Korošec, ki si bo namestnika sam določil.

JNS v Slovenski združeni opoziciji ni. Volivno zborovanje Kmetsko-delavskega gibanja v Mariboru. V nedeljo je bilo v Mariboru pod predsedstvom g. dr. V. Kukovca zborovanje delegatov Kmetsko-delavskega gibanja (KDG). Pris-

ključno nasledek naše lastne narodne, gospodarske in kulturne neinicijativnosti in nesposobnosti za sistematično delo na utrjevanju narodne zavesti obmejnega ljudstva in njegove gospodarske ter »tem socialne neodvisnosti. To pomeni, da ogražamo to mejo lahko samo sami s svojo brezbriznostjo in neinicijativnostjo.

Kar se tiče ostalih problemov, ki nam jih postavlja monakovsko načelo, pa velja tudi zanje popolnoma isto. Rešili jih bomo lahko samo sami! Brez naše iniciative jih ne bo nihče reševal, kajti kdor ničesar ne zahteva, tudi ničesar ne dobi. O tem bodo morali tisti, ki jih bo naš narod pri volitvah 11. decembra izvolil za svoje legitimne zastopnike, resno razmišljati, kajti sicer bo ostala na njih težka odgovornost pred zgodovino slovenskega naroda.

—r.

za Slovenije g. dr. Ivo Potokar, odvetnik iz Kamnika.

Volivna konferenca bivše soc.-demokratske stranke v Celju. V soboto zvečer je bila v Delavski zbornici konferenca socialnodemokratske stranke, katere so se udeležili gg. dr. Topalovič, Petejan, dr. Jelenc, dr. Reisman, V. Eržen, Jelen in drugi. G. Svetek iz Ljubljane je predlagal skupni nastop z JNS. G. Petejan je poudaril, da socialisti niso sklenili z ostalo opozicijo nobenega programskega sporazuma, temveč le taktičen, kolikor bo to v korist delavstva in države. — Socialisti želijo postaviti lastne kandidate, v glavnem pa je ostalo vprašanje kandidatur še odprto.

Izjava g. Jurja Demetroviča ob izstopu iz JNS. V soboto popoldne je izstopil iz JNS njen podpredsednik in voditelj hrvatske JNS, bivši minister g. Juraj Demetrovič. Ob svojem izstopu je dal novinarjem izjavo, v kateri pravi, da sta predsedstvo in politični odbor JNS po njegovi sodbi prekoračila mandat, ki ji ga je dal glavni odbor JNS, ko je bila sklenjena tako zvana »tehnična volivna kolaboracija« pod političnim vodstvom g. dr. Mačka, ki predstavlja politiko nasprotno politiki in ideologiji JNS. Njegovo sodelovanje pri tem poslu da je šlo za tem, da se ugotovi osnova za iskren in pošten sporazum, ki bi mogel pripeljati do rešitve hrvatskega vprašanja po zakonitem postopku in na bazi pravilno razumljenih državnih in narodnih interesov. To ni bilo v nameri vodstva JNS. Ni se hotelo, pa se ni moglo doseči. Nisem uspel. JNS je šla po poti, po kateri jaz ne morem iti in za katero jaz ne morem nositi odgovornosti. Polagam svoje funkcije v stranki in izstopam iz nje, da je do tega moralo priti.

Razkroj JNS. Kakor poroča »Vreme«, so izstopili iz JNS poleg Jurja Demetroviča tudi vsi člani stranke v Savski banovini, kakor tudi najuglednejši prvaki JNS gg. dr. Svetislav Popović, dr. Glušac, dr. Vasa Jovanović, dr. Kosta Popović, dr. A. Hasanbegović, dr. Šukrija Kurtović in prota Paunović. List piše, da se smatra, da po izstopu grupe gosпода Demetroviča iz JNS ta stranka dejansko več ne obstaja. Današnje »Vreme« poroča, da prejema predsedstvo JNS nove izstopne. Med drugimi so izstopili senator Petar Zec in Atanasije Šola, prota Jovan Jovanović, prota Dušan Ivančević in Ante Kovač, bivši poslanci.

Volivni letak dr. Kramerja. Senator dr. Albert Kramer je izdal volivni letak, v katerem opisuje, kako je prišlo do tega, da se je JNS znašla na dr. Mačkovi listi. Dr. Kramer tudi še v tem letaku informira javnost tako, da je on bil povabljen na sodelovanje, čeprav je že nepobitno dognano, da je prišla iniciativa od slovenske JNS. Nadalje dr. Kramer tudi v tem letaku zamolčuje, da je postal iz unitarista federalist. Za dr. Kramerja zelo karakterističen je na letaku tudi tale pasus: »Na opozicijski listi se bodo sedaj skupno borili predstavniki raznih političnih prepričanj in celo raznih svetovnonazorskih gledanj: v skupni borbi se bodo naučili drug drugega spoštovati in upoštevati pošteno voljo dosedanjega nasprotnika. Ze v tem je velik moralni dobiček. Kdor je imel kdaj opraviti z dr. Kramermem ve, da dr. Kramer še svojih najožjih somišljenikov ni nikdar spoštoval in upošteval, če ni bilo to v skladu z njegovimi političnimi ambicijami in če piše sedaj o moralnem dobičku v tem pogledu, piše to le zato, ker bi moralni dobiček le on rad imel, drugi pa pri dr. Kramerju tega dobička sploh ne morejo najti. Dr. Kramer je dosedaj še vsakogar razočaral, ker se je na želost izkazalo, da je njemu vedno bilo le za njegove politične ambicije, ne pa za stvar. Zato je lahko šel preko vse morale, da se je čez noč prelevil iz unitarista v federalista ter da je brez skruplov pustil na cedilu tiste, ki jim je leta in leta vtepaval ideološki evangelij JNS.

Borza. Curih, 24. oktobra. Devize, Beograd 10, Pariz 11.7325, London 20.965, New York 440.50, Milano 23.175, Berlin 176.35, Praga 15.125.

Vremenska napoved. Nobene bistvene spremembe, hladno.

Pogreb Nj. Vis. kneza Arsenia

POKOJNEGA KNEZA SO POKOPALI V NAVZOČNOSTI KRALJA, KNEZA NAMESTNIKA IN KNEGINJE OLGE TER ZASTOPNIKOV TUJIH VLADARJEV, NAJVIŠJIH ODLIČNIKOV IN MNOŽICE LJUDSTVA

LJUBLJANA, 24. oktobra. V noči na soboto je potoval skozi Ljubljano vlak s krsto pokojnega kneza Arsenia. Malo pred njim je prispel na postajo gorenjski brzdovlak, s katerim sta prišla Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga. Voz s krsto je bil priklapljen garnituri dvornega vlaka, s katerim sta se odpeljala v Beograd tudi knez in kneginja.

BEograd, 24. oktobra. Dvorni vlak s truplom kneza Arsenia je prispel v Mladenovac včeraj ob 10.50. Z istim vlakom so prišli v Mladenovac tudi Nj. Vel. kralj Peter II., Nj. Vis. knez nam. Pavle, kraljeva namestnika, minister dvora in mnogi člani civilne in vojaške kraljevske hiše. V Mladenovcu so vojni tovariši pokojnika iz let 1912-13 prenesli truplo pokojnika iz vlaka v čakalnico. Pri cerkveni svečanosti, ki jo je opravil dvorni pro-

ta, je častna četa oddala častno salvo. Nato se je razvil skozi Mladenovac sprevod proti Oplencu. Na vsej poti je ljudstvo tvorilo gost špalir. V cerkvi so postavili krsto na katafalk. Ob krsti so se zbrali poleg članov kraljeve rodbine in dvora tudi predsednik vlade, senata, narodne skupščine in diplomatski zbor. Cerkevno svečanost je opravil patriarh Gavrilo ob asistenci visokih svečnikov. Nato je imel patriarh govor, v katerem je obnovil spomin na težke dni osvobojenja. Po govoru so častniki prenesli krsto v kripto. Topovi so oddali 21 strellov. V kripti so ostali samo Nj. Vel. kralj, knez namestnik in kneginja, ki so se poslovili od pokojnika. Nato so se z avtomobili vrnili v Mladenovac in odtod z dvornim vlakom v Beograd.

Novice

Vzgoja mladine k samostojnosti

Šolski pouk je že poldrugi mesec v polnem teku. Nanj so se otroci dobro pripravili, kajti s počitnic so prinesli s seboj odpočite, brezskrbne glave, jasne in svežega duha ter z igrimi, ko-panjem in letanjem utrjeno telo. Da bi otroci ohranili svoje zdravje in sile, predvsem pa samostojnost, ki so si jo pridobili v počitniškem življenju, morajo starši pravilno postopati z njimi.

Že pri nakupu šolskih potrebščin jim starši lahko pustijo večjo svobodo in samostojnost, ki jo pa seveda »kontrolirajo« z male razdalje, ne da bi otroci to čutili. Ta samostojnost je malčkom v veliko veselje in čutiljo se v njej »veliki«, liko veseli. Ne smemo jim pa seveda samostojnosti, da bi v svojem hrepenenju po enakosti z velikimi zamenjali s sošolcem na primer torbico z aktovko.

Tudi drobne skrbi dnevnega življenja lahko prepustimo malim. Naj si zvečer sami lepo zložijo knjige v torbico ali aktovko, naj imajo sami pregled nad zveztki, da katerega ne pozabijo, in nad tem, ali je pero še dobro in svinčnik ošljen. Obleko in obutev naj si zvečer pripravijo tako, da bodo jutraj oblečeni v ne-

kaj minutah, ne da bi nemirno begali po sobah in iskali svojih stvari. Navada na red prihrani otroka pred mnogimi grenkimi trenutki, zlasti kasneje, ko bo študij od njega zahteval več ko zdaj in mu bo njegova ljubezen do reda pridobivala naklonjenost ljudi vse življenje.

Velik greh nad samostojnostjo otrok je, če mu hočejo starši »pridobiti« dobre reče s tem, da sami delajo njegove naloge. Dobro je njihovo delo nadzorovati in jih spomniti, če pozabijo na katero nalogo, napačno pa je, če nekatere goreče matere presedijo z otrokom ure in ure pri nalogah. Tudi pozneje, ko postajajo naloge res težje, je treba otrokom samo svetovati, ne pa izvrševati celih nalog.

Šolsko delo doma in v šoli stavlja na otrokovo zdravje velike zahteve. Zato ga je treba pravilno hraniti, higienično oblačiti in poskrbeti za razvedrilo. Predvsem je treba otroka navaditi na določen in stalno isti čas, ko naj je, kajti to ohranja duševne sile v svežosti.

Igre in razne vaje sprašajo v otroku napetost po dovršenem delu, mu razgibajo telo po dolgem sedenju in krepijo podjetnost, pozornost in pripravljenost.

Skrajni napor sodarjev za obstoj

POLOŽAJ JE TAKO TEŽAK, DA GROZIJO SODARJI Z ODLOŽITVIJO SVOJIH OBRTNIH PRAVIC — 80 MOJSTROV ZAPOSLUJE SAMO 11 POMOČNIKOV IN 7 VAJENCEV

Včeraj dopoldne je bil v restavraciji Narodnega doma občni zbor Združenja sodarskih mojstrov. Zbrali so se sodarji iz Maribora, Slovenskih goric, Dravske doline in Dravskega polja, iz Celja in Savinjske doline ter iz ptujskega in prekmurskega okrožja z namenom, da še enkrat poizkusijo vse, da se obvarujejo propada. Zborovanje je vodil predsednik g. Jernej Golčar s Kozjeja, ki je najprej počastil spomin umrlega zadržnega inšpektorja Založnika, nato pa izčrpno poročal o obupnem položaju sodarskih mojstrov. Slovenski sodarji stoje pred propadom. Vzroke je iskati v nezadostni podpori s strani oblasti, v šušmarstvu in ne- lojalni konkurenci med sodarji samimi. Na nedavnem sodarskem zborovanju so sicer sklenili, da bodo vsi sodarski mojstri korporativno odložili obrtna pooblastila, vendar pa hočejo še zadnjič poskusiti. Usodno bi namreč bilo, da bi propadlo edino sodarsko združenje v Jugoslaviji. Kako slab je položaj sodarjev, kaže dejstvo, da je 80 sodarskih mojstrov zaposljevalo samo 11 pomočnikov in 7 vajencev. Zanimivo pa je, da je po raznih vinskih trgovinah v Ljubljani zaposlenih 25 pomočnikov kljub temu, da sta tam le dva mojstra. Šušmarstvo vedno bolj ogroža sodarsko obrt in odhajajo celo mojstri sami med šušmarje. Zato so na občnem zboru sklenili zaprositi bana, da izda najstrožje ukrepe proti šušmarjem, sicer bodo vsi sodarski mojstri na prihodnjem občnem zboru skupno odložili obrtne pravice. Tajniško poročilo g. Jerneja Kosarja je ponazorilo izvajanja zadržnega načelnika. O blagajniškem stanju je poročal g. Franjo Kočevar iz Središča. Volitev letos ni bilo. Z nado,

da bo banovina rešila slovensko sodarsko obrt, so se sodarski mojstri poživljeni razšli na svoje domove.

Otvoritev kmetijske šole v Rakičanu

V nedeljo, 23. t. m. je bila slovesna otvoritev banovinske kmetijske šole v Rakičanu. S tem je Prekmurje po 20 letih prizadevanj končno dobilo svojo kmetijsko šolo in se bo začelo v njej tudi poučevati. Da je ta ustanova Prekmurju v resnici potrebna, kažejo dolgotrajna prizadevanja in borbe, preko katerih končno nihče več ni mogel. Tako šolo je zahteval že od madžarske republike »Načrt avtonomije«. Potrebo posebne kmetijske šole je obravnaval tudi prvi narodni posvet za Prekmurje 2. oktobra 1919. Povdarjala se je ob raznih prilikah in bila seveda stalno tudi volivno geslo. Maja 1926 je bila ustanovljena s kraljevim ukazom. Več kot dvajset let je torej preteklo, zidali so kos za kosom, dokler ni zdaj vsaj mogoče začeti s poukom, ki bo dvignil izobrazbo mnogih kmečkih sinov posebno iz Prekmurja in Slovenskih goric. Tako bo pomagala tudi ta dolgo zanemarjena kmetijska ustanova na svojem področju utrjevati narodno zavest med mladim kmečkim naraščanjem severne slovenske periferije. Stanovanjska poslopja za uradništvo še niso dograjena in tudi še marsikaj drugega bo treba čimprej urediti, da bo po tolikih letih mogla uspešno in nemoteno vršiti svoje naloge.

Jugoslovani v svetovni vojni

Na mariborski Ljudski univerzi je predaval divizijski general v pok. Vladimir Belić o borbah Jugoslovancev v svetovni vojni. Predavanje, ki ga je poslušalo tudi mnogo častnikov, je g. predavatelj zasnoval na svojem strokovnem poznavanju stvari, opisujoč borbe Jugoslovancev za osvoboditev in zedinjenje predvsem z vojaškega stališča. Uvodoma je g. general orisal splošni evropski politični položaj in politiko Avstrije na Balkanu, ki je morala privedi do oboroženega konflikta, potem pa je podrobno prikazoval razvoj dogodkov na bojiščih in pa tudi miselnih in čustvenih razvoj pri južnoslovanskih narodih med samo vojno. Podrobneje je tudi govoril o prostovoljcih, ki so vedno pogostejše in številnejše prebegovali na »nasprotno« stran ali pa ostajali pasivni, če jim ni bilo mogoče zaradi življenjske nevarnosti za nje in za njihove družine prestopiti na stran borcev za osvoboditev Jugoslovancev.

Perutninarska razstava v Mariboru

Perutninarska razstava v Mariboru je za naše gospodarstvo velike važnosti. Razstava je prirejena v velikem obsegu in je zelo zanimiva. Razstavljenih je 2000 petelmov in kokoši, od katerih je veliko večino odkupil državni kokošijerejski zavod za precej visoke cene (90 dinarjev za kljun), kar dokazuje izredno visoko stopnjo naše kokošijereje. Zelo zanimiva je tudi strokovna literatura in oddelek umetnih in domačih pirhov s krasno narodno ornamentiko. Zanimanje zbujajo tudi razni aparati za preizkušanje in sortiranje jajc ter najnovejši ameriški način pakiranja izvoznih jajc. Perutninarsko razstavo so si ogledali mnogi okoličani in številne šole. Kljub temu pa zasluži razstava mnogo večjega obiska.

o. Občni zbor društva »Šola in dom«. Čigar namen je vzdrževanje stikov med starši in profesorji ter blažitev socialne bede med dijaki, se je vršil v nedeljo v Ljubljani. Iz poročil je razvidno, da je društvo vse leto delilo revnim dijakom podpore v perilu, obutvi, obleki in gotovini. Lepo število dijakov je dobivalo brezplačen zajtrk. Število članov društva se je letos dvignilo na 459.

o. Za novega ljubljanskega prota je imenovan Bogdan Marković, dosedanj protijeraj v Sisku, kjer je služboval 15 let. Novi ljubljanski prota je rodóm iz Bos. Petrovca.

o. 30-letnico Društva rokodelskih mojstrov so včeraj slavili ljubljanski obrtniki. Slavnostnega zborovanja so se udeležili mnogi ljubljanski odličniki. Slavnostno besedo je imel ljubljanski župan dr. Adlešič.

o. Pri selitvi padla pod voz. Na Polšniku pri Litiji sta prevažala pohištvo 17-letna delavka Zora Žagarjeva in 30-letni delavec Alojz Papež. Med vožnjo se je voz prevrnil in pokopal oba pod seboj. Žagarjeva in Papež imata prebito lobanjo. Ponesrečenca so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

o. Nesreča ljubljanskega znanstvenika. Snoči je na Cesti na Rožnik neki avtomobil povozil ljubljanskega znanstvenika in medicinskega pisatelja dr. Gostša. Dobil je nevarne notranje poškodbe. Reševalci so ponesrečenca prepeljali v sanatorij.

o. Zločinca Poldeta Zavrla, ki je strahoval vso Dolenjsko, so ujeli orožniki in ga prepeljali v Litijo. Pred tedni je hotel Zavrl pobegniti v Nemčijo pri Mežici in pri Črni, pa mu ni uspelo, ker je bila meja dobro zastražena.

o. 500 kg jabolk je bilo ukradenih posestniku Mihaelu Živcu v Vršniku pri Sv. Juriju ob Pesnici.

o. Pes je ugriznil v Zikarcah v Slov. goricah mizarskega pomočnika Josipa Pretnarja s Pobrežja in mu nevarnil desno nogo.

o. S sekiro nad sosedo. Pri Sv. Martinu pri Vurbergu je posestnik Vincenc Pečar s sekiro udaril sosedo Alojza Toplaka po glavi in ga hudo ranil. Do spopada je prišlo zaradi nekega posojila.

o. Vlom pri Slovenski Bistrici. Na Klopcah v Slovenski Bistrici je nekdo vlomil v hišo posestnice Marije Pli-

berškove in ukradel precej obleke ter nekaj denarja. Storitca se že ugotovili.

c. Kriminal in nesreče... »Večernik« je že poročal o odkritju družbe, ki je na goljufiv način dobivala na tombolah glavne dobitke. K tej družbi spada tudi Pal Avgust iz Tržca pri Ptuj, ki je odnesel s sokolske tombole v Celju radio-aparat. Na tomboli v Kranju je bil 16. t. m. aretiran. Ista družba je »zadela« v M. Soboti avto, sobno opravo in motorno kolo, v Žalcu motorno kolo, v Hrastniku isto, v Ptujski gori motorno kolo, v Slov. gradu osebni avto, v St. Vidu pri Plju m. kolo. — V Vukovarju je aretirala policija in poslala v celjske sodne zapore Stefana K., ki je v začetku septembra odnesel lastniku vrtiljaka Viktorju Nemeček 5000 dinarjev, lastnici potujočega kina Amaliji Nemeček na Teharju pa kolo in obleko. — V Levcu se je razbil avto Kovača Jožefa iz Tržiča, ki se je hotel na ostrem ovinku hitro izogniti osebnemu avtu iz Celja. Tovorni avto je vrglo v zrak in ga dvakrat zavrtelo, vsi 3 potniki pa so ostali nepoškodovani.

c. Stare navade med mladino »dina-mičnega nacionalizma« v Celju. Zalosten vtis je naredila skupina ljudi, ki je propagirala sabotažo »Lepe Vide«, češ, da so vsi igralci — klerikaleci. To so pač stari običaji, ki bi jih pa moral ta del mladine prvi zavreči.

c. Nesreča in pretep. Rupas Jože, pos. sin v Sp. Poliču 90 si je zlomil pri padcu hrbtenico. Kmeta Svetrška Blaža so v Dramljah med pretepom nevarno ranili.

c. Prekinjena nogometna tekma. Včeraj popoldne pričeto podvezno prvenstveno tekmo med SK Celjem in SK Olimpom v Gaberju je moral sodnik prekiniti, ker je prišlo do prete-pov in sta bila dva igralca lažje ranjena in sodnik oklofutan.

c. Požar v Celju. Včeraj dopoldne je požar uničil hišo posestnika Karla Kovača v Pečovniku pri Celju. Gospodarja in njegove žene ni bilo doma, otroci pa so se nič hudega sluteči v sobi igrali. Rešili so jih v zadnjem trenutku iz gorečega poslopja. Škode je okoli 40.000 dinarjev.

p. Združenje krojačev in krojačic v Ptuj je včeraj na svoji seji razpravljalo o pritožbi vajencev na zbornico TOI radi nočnega dela in o kolektivni pogodbi med krojaškimi mojstri in pomočniki. Združenje je sklenilo, da bo posvetilo posebno pažnjo onim, ki ne spoštujejo delovnega časa vajencev. Glede kolektivne pogodbe med mojstri in pomočniki pa so mojstri pripravljani na pogajanja na osnovi celjskega sporazuma, čim bodo pomočniki postavili svoje zahteve. Šele po kolektivni pogodbi bodo mogli tudi sami urediti in ustaliti tarifo krojaških cen.

p. Padel je z drevesa 17-letni Vrečar Ernest iz Štukev pri Ptuj. Drevo so hoteli potegniti v stran, da ne bi zletelo na telefonsko žico. Pri privezovanju vrvi mu je spodrsnilo. Na tleh se je znašel z zlomljeno koleno in težkimi notranjimi poškodbami.

n. Novo bolnišnico za železničarje bodo gradili v Zagrebu. V njej bo 200 postelj.

n. Osa jo je v želodcu pičila. V Sarajevu je z grozljem pojedla uradnica Ankica Muldekova živo oso, ki jo je nato v želodcu pičila.

»Kako se podoba imenuje?«
»Sirena.«
»No, in tako stvar imaš ti na svojem tovarniškem dimniku? Srām te bodi!«

Maribor

Nedelja na meji

Pognalo me je čez Kozjak, ki je v teh oktobrskih dneh izredno mikaven in je res čudno, da je tako malo naš. Saj ni čez njegove bližnje obronke nobena muka, ampak je posebno v teh dneh naravnost užitek, ki ga nudi slika redkega razkošja barv. Če pa malo menjamo jezik v razgovoru z ondotnim človekom, nam tudi ni v škodo. To je vedno bolj potrebno, ker moramo v splošnih in obmejnih stiskah krčiti pota medsebojnemu spoznavanju in razumevanju za enotno zaščito naših skupnih življenjskih interesov, ki pričnejo pri gospodarstvu in se vlečejo skozi narodno zavest, kar je vse istovetno z našo svobodo.

Z lahkoto je opaziti, da ni mejašem vseeno, kaj se godi v svetu. Sami si znaajo in tudi morajo pomagati do zaključkov in obsojajo tisk, ki jim je vsiljen ali so nanj navezani s tradicijo, ker jih ne pouči kakor nujno zahtevajo razvoj stvari, skupni in posebej njihovi interesi. So precej na jasnem glede novega mednarodnega položaja, načrtov in nalog osvoboditeljev. Želijo si predavateljev, ki bi jim znali povedati o tem kaj več.

Mikalo me je k meji, kjer tako rada poskoči radovednost in bi človek rad pokukal tja preko kakor lačni v lonec, z

eno »rihto«. Soseščina pa je povsod iste barve: čeprav ne prestopiš sosedovega praga, vendar izveš natančno, kaj se godi v njegov hiši. Poseben interes pa kažeš do sosesčine, če je v njej kaka novota. Zato izveš marsikaj. Medeni tedni so že davno prešli, navdušenju je sledilo vsestransko pomirjenje in sedaj čakajo uredničenja velikih napovedi. Dobro bi bilo, da bi se včasih vprašali, če in v koliki meri so dani pogoji za oni med in mleko, ki ju v taki meri izceja tako bujna domišljija.

Z gričev ob Pesnici slišiš petje, menda je to pesem nove pokušnje mošnega vina ali še celega mošta. Stopim v gostilno starega znanca. Omizje domačinov je v živahnem razgovoru in premlewa zadnje tedenske novice. Pade beseda o volitvah in marsikatera ostrina in pikra. Gostilničar mi pošepne, češ da imajo prav. Človek je že vsega sit. A zdaj je začela stara pesem obljub. Saj vedo, komu gredo te obljube v račun. Pravijo, da si ne dovolijo več vsiljevanja tega ali onega, sami hočejo izbirati iz svoje srede po moralni vrednosti moža. Da bi le bilo tako in povsod, pa bi se skoro »zjasnila vremena Kranjcem«.

Perutninarski kongres

V mali unionski dvorani je bil včeraj dopoldne drugi kongres za rejo štajerske kokoši, ki ga je vodil referent kmetijskega oddelka ban. uprave inž. Ivan Oblak. Po uvodnem pozdravu vseh prisotnih perutninarjev in zastopnikov oblasti je govoril o razstavljenih kokoših g. Josip Gosak iz Teharij. Mnogo razstavljenih kokoši je dobilo prvo nagrado. O razvoju štajerske kokoši je poročal kmetijski referent g. Martin Zupanc, o ovirah in napakah reje štajerske kokoši pa inž. Boris Wenko. Sledili so še referati Lavoslava Gosaka, dr. Žiberta in dr. Lavriča, ki so vsi obravnavali rejo štajerske kokoši.

Cankarjev spominski večer

V dvorani Ljudske univerze je bil v soboto zvečer spominski koncert ob 20-letnici smrti velikega slovenskega genija Ivana Cankarja. V črtno odeta pisateljeva slika na pročelju je prisotne navdala s pietetnimi čustvi. Ko je Schönherrjeva železničarska godba odigrala Beethovenov koral »Slava« in še dve drugi priložnostni glasbeni točki, je sledil spominski govor g. Petejana, ki je lepo orisal življenje, delo in pomen Ivana Cankarja. Nato so pevski zbori pekovskih pomočnikov, »Grafika«, »Enakost« in »Frohsinn« zapeli več lepih pesmi, ki so še ojačile pietetno svečanost in dale večeru pomembno obeležje. Z ozirom na veličino nesmrtnega Cankarja bi bili pričakovali

večji obisk spominskega večera. Prireditelj je organizirala Mariborska podzveza delavskih pevskih, umetniških in glasbenih društev zagrebške Zveze.

Naredba za čas vpoklica nabornikov

Radi preprečenja pijančevanja in izgrediv po vojaških nabornikih v dnevih 29. in 30. oktobra 1938 je izdal predstojnik mestne policije sledečo naredbo:

V času, ko traja vpoklic, je imetnikom gostilniških in kavarniških obratov prepovedano vsako točenje in prodajanje alkoholnih pijač nabornikom in njihovim spremljevalcem. Vsakomur je prepovedano v tem času pod kakršnim koli imenom prodajati nabornikom in njihovim spremljevalcem alkoholne pijače, jih za nje kupovati in nositi. Nabornikom in spremljevalcem ni dovoljeno nositi s seboj alkoholnih pijač. Prestopki te naredbe se bodo kaznovali po čl. 69 zakona o notranji upravi z globoko 10—500 dinarjev, oziroma ob neplačilu globe v odrejenem roku z zaporom od 1—10 dni ter odzajemom alkoholnih pijač, ki bi jih nosili s seboj rekruti ali njih spremljevalci. Naredba stopi v veljavo dne 29. oktobra 1938 in velja za čas od 29. do 30. oktobra 1938 inclusive.

Sadni sejem

V okviru vzorne perutninarske razstave je prirejen tudi sadni sejem. Letošnji

sejem je po obsegu sicer manjši od lanskega, vendar pa je na njem zbrano odlično in visoko kvaliteto sadje vseh sort. Poleg eksportnega in gospodarskega blaga je na sejmu zastopano tudi sadje v ameriških zabojih in kabinetno blago. Sejem je doslej obiskalo veliko številno interesentov; prodanega je bilo že precej sadja. Ob pozornosti, ki jo kažejo interesi, je pričakovati, da bo tekom današnjega dneva vse blago razprodano. Cene se gibljejo naslednje: v ameriških zabojih po 7 din, kabinetno blago po 10 din, eksportno po 3—5 din za kg.

Prireditelji zaslužijo za svoje neumorno delo popolno priznanje. Tudi letošnji sejem je pokazal, na kako visoki stopnji se nahaja naše sadjarstvo, ki ga moremo šteti med enajboljše v Evropi.

Sedem pojasnenih vlomov

Tekom letošnje pomladi in poletja je bilo izvršenih v železničarski in delavski koloniji mnogo vlomov in tatvin, ki so ostali vse doslej nepojasneni. Mariborska policija je včeraj izsledila dva vlomilca in celo skladišče ukradenega blaga. Aretirala je Adolfa Pintarja in Bruna Gajšeka, ki sta imela v stanovanju pri Devici Mariji v Brezju celo skladišče blaga. Tako so zaplenili več vreč obleke in perila, nekaj vreč raznega rokodelskega orodja, pisalni stroj, motorno kolo brez znamke in kovaško nakovalno. Policija je pojasnila doslej 7 večjih vlomov v magdalenskem predmestju. Aretiranca zanikata svoja dejanja.

m. Parastos za knezom Arsenom je bil včeraj dopoldne v pravoslavni kapelici v Melju. Žalne svečanosti se je udeležil oficirski zbor z mariborskimi odličniki.

m. Ob osmi obletnici Gortanove smrti je bila včeraj v mariborski stolnici maša zadušnica, pri kateri je pel pevski zbor »Jadran«.

m. Zatemnitev mesta zaradi zračnega napada bo danes zvečer. Prebivalstvo se opozarja na tozadevne predpise, ki smo jih že pred dnevi objavili.

m. Umetniški teden prestavljen. Zaradi nepredvidenih volitev je odbor Umetniškega kluba prestavil Umetniški teden na ugodnejši čas. Rok za vlaganje del se podaljša do 1. februarja. Dosedanji natečaj ostanejo v veljavi. Odbor.

m. Pobreška občina se seli. Ta teden se bo pobreška občinska uprava preselila v nove uradne prostore v lastnem občinskem domu v Tezenski ulici.

m. Šoferski odsek NSZ v Mariboru nam sporoča, da ni v nikaki zvezi z akcijo, ki jo pripravlja ljubljansko šofersko društvo »Volan« v Mariboru. Šoferski odsek NSZ pripravlja svoje društvo.

m. Vrvanje na pobreškem sokolskem telovadišču. V četrtek so pričeli s kopanjem za novo sokolsko telovadnico na pobreškem letnem sokolskem telovadi-

šču. Delo opravljajo zavedni člani tamkajšnjega Sokola. Stavba, ki jo gradi podjetje inž. Jelenec & Slajmer, bo že v teku enega meseca pod streho in do Novega leta popolnoma urejena.

m. Obrtniški tečaj. Pripravljajo se obrtni knjigovodski tečaj, tečaj za strokovno računstvo in mizarški risarski tečaj. Interesenti naj se javijo v obrtnopospeševalnem referatu na sreskem načelstvu.

m. Mesarski strokovni tečaj. Poslovalnica zborničnega obrtnopospeševalnega zavoda priredi strokovni tečaj za mesarske in klobasičarske pomočnike iz mesta in okolice. Tečaj bo trajal najmanj 12 ur in bo predaval preizkušeni strokovnjak v takem času, ko je udeležba vsem najlažje mogoča. Prijaviti se je v dopoldnevih urah v obrtnozadružnem nadzorništvu na sreskem načelstvu, kjer se izvedo tudi nadaljnja pojasnila.

m. Prometna nesreča v Novi vasi. Ko se je peljal 39letni železničar Franc Romih iz Nove vasi v službo, je tako nesrečno padel s kolesa, da se je na glavi nevarno potolkel. Nezavesnega kolesarja so prepeljali v bolnišnico.

m. Krvavo žensko kolo so našli v neki ulici na Pobrežju. Ker so sumili, da gre za zločin, so orožniki uvedli preiskavo. Ugotovili so, da je lastnik kolesa precej vinjen padel in se potolkel.

m. Žagarjeva nesreča. V Jelovcu pri Bresternici je 35letnemu žagarju Francu Žunku žaga poškodovala desno roko in mu zmečkala prste. Ponesrečenec se zdravi v bolnišnici.

m. Žile mu je prerezal. V neki pobreški gostilni je tovariš z nožem napadel 25-letnega delavca Martina Vintera in mu prerezal žile na levi roki, tako da so ranjena morali prepeljati v bolnišnico.

m. Motociklistka podrla prof. Gasperina. Na Aleksandrovi cesti je neka motociklistka povozila prof. Filipa Gasperina, ki je dobil lažje poškodbe na nogi.

* Danes v ponedeljek elitna kabaretna predstava v Veliki kavarni.

Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ulica, telefon 28-12; Lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova 33, telefon 22-13.

Kino

* Grajski kino. Do vključno torka »Finale«. Zabava, smeh.

Mariborsko gledališče

Ponedeljek, 24. okt.: Zaprto.

Torek, 25. okt., ob 20. uri: »Kar hočete«. Red D.

Sreda, 26. okt.: Zaprto.

Četrtek, 27. okt., ob 20. uri: »Pokojnik«. Red C.

Petek, 28. okt.: Zaprto.

Sobota, 29. okt., ob 20. uri: »Boccaccio«. Premiera.

Gledališke novosti. Mariborska drama pripravlja Standerjevo »Prevaro« in Frankov »Vzrok«. Opera pa študira Verdijevo »Aido«.

Kultura

Smrt ustvaritelja Sinje ptice

V Pragi je v teh razburljivih dneh evropskih napetosti skoraj neopazeno od sveta umrl ustanovitelj in vodja povsod, in tudi pri nas v Mariboru znane umetniške kabaretne družbe »Sinja ptica«, veliki režiser in igralec J. Južni.

Svojo umetniško pot je pričel Južni kot igralec Stanislavskega Hudožestvenega teatra v Moskvi. Kot nasprotnik boljševizma, je moral ob revoluciji pobegniti in zbežati v Pariz, kjer se je znašel brez sredstev in brez gledališča. Toda s svojo neverjetno energijo in ogromno sposobnostjo je že kmalu organiziral iz tovarišev beguncev svojo lastno gledališko skupino »Sinjo ptico«, ki se je iz Pariza preselila v Berlin, nato pa nastopila zmagovalno turnejo po vsej Evropi in Ameriki. »Sinja ptica« J. Južnega je postala vzor umetniškega kabareta, nekaj česar svet do tedaj sploh ni poznal in kar so zaman skušali posneti nešteti drugi igralci in režiserji. Posneli so pač zunanjo obliko, niso mogli pa duha, ki ga je mogel vdihniti svoji skupini le genialen umetnik, kakršen je bil Južni.

Kabaret J. Južnega je postal umetniško stilizirano, inscenirano, bridko resno, a obenem ničeno marionetno gleda-

lišče živih igralcev. To, kar je ustvarilo, je bil v bistvu antinaturalistični teater v miniaturi, zato se je njegova umetnost čisto imenovala »mala«, dasi je bila v svoji kvaliteti velika. Pomogla je mnogo do nadaljnjega razvoja sodobnega evropskega gledališča sploh. V Južnem in njegovem kabaretnem gledališču je bilo toliko duha, ironije in humorja, da se mu nobeno občinstvo na svetu ni moglo zoperstaviti. »Sinja ptica« je dosegla svetovno slavo, postala je pojem in središče zanimanja povsod, kjer se je na svojih neskončnih turnejah pojavila. Nekateri vprizoritve so ostale vsakomur nepozabne. Scen »Hej uhnem...«, »Cestni muzikanti« itd. se gotovo dobro spominjajo tudi vsi tisti, ki so videli nastop »Sinje ptice« v Mariboru pred leti, ali pa lani ponovno v Ljubljani.

V zadnjih dveh letih je Južni telesno pešal; strli so ga ogromni napori težke turnejskega življenja, in nekateri so trdili, da »Sinja ptica« ne dosega več prejšnje višine. To je trdila tudi ljubljanska kritika. Toda Južni je vztrajal do konca, dokler ni v teh nemirnih dneh v Pragi za večno omagal. Vendar »Sinje ptice« s tem ni konec, delovala bo dalje

in odšla na svetovno razstavo v New York. Vprašanje pa je, ali bo mogel Južnega kdaj kdo nadomestiti? -r.

BANJALUŠKO GLEDALIŠČE

Kmalu potem, ko je bila ustanovljena Vrbaska banovina in kot sedišče banske uprave določena Banja Luka, se je ustanovilo tam tudi gledališče. Pogoji za stalni poklicni oder niso bili ugodni in njegov obstoj omogoča edino banovina s subvencijo 600.000 din na leto. Razen tega prejema gledališče še druge subvencije, kajti obisk je zelo slab, zlasti tudi pri prvih letošnjih predstavah, ki se igrajo včasih le pred 20 gledalci. Banja Luka je pač premajhno mesto za večji kader gledaliških obiskovalcev, ki mimo tega tudi še nimajo gledališke tradicije. Glavni režiser nove sezone je letos Rus Aleksander Čerepov, ki se trudi, da bi dvignil raven gledališča, a mora vendar le dajati koncesije občinstvu. Na novo so tam angažirani trije v Mariboru dobro znani igralci: Stanko Burja, Anton Ivešljica in Mariborčanka Milena Godinova, ki je prišla iz Skoplja. Gledališče gostuje pozimi in ob koncu sezone drugod po Bosni in je zanimivo, da ima na gostovanjih boljši obisk kakor v Banji Luki. Dobro so obiskane tudi predstave za muslimane ob Ramazanu.

k. Mednarodna razstava karikatur v Soboti. Karikaturist L. Kondor, ki je pred kratkim razstavljal v Ljubljani in Zagrebu, bo odprl svojo razstavo tudi v Murški Soboti v torek, 24. t. m. Razstavil bo v prostorih stare kavarne v hotelu Dobrag okrog 300 karikatur, ki prikazujejo tudi nekaj znanih veličin našega časa in obravnavajo aktualne teme današnje stvarnosti. Razstava bo odprta dnevno od 9. zjutraj do 9. zvečer. Vstopnina 5 din, dijaki 2, v skupinah 1 din.

k. Studija o Vazovu v francosčini. V Parizu je izšla te dni knjiga »Ivan Vazov. La formation d'un écrivain bulgare«, ki je napisal dr. P. Hristoforov. Bolgarski pisatelj Ivan Vazov (1850—1921) je znan tudi pri nas Slovencih po svojih manjših delih in prevodu njegovega te dni pri Modri ptici izdanega romana.

k. Zagrebško gledališče dobi posojilo. Kakor večina gledališč v Jugoslaviji, razen beograjskega, je tudi zagrebško že dolgo v finančnih stiskah in omaga je pod težo dolgov. Sedaj bo dobilo s posredovanjem prosvetnega ministrstva posojilo 2.500.000 din. S tem denarjem bo krito stare obveznosti, izvršilo nekatera popravila obeh gledaliških stavb in zgradilo tudi novo skladišče za rekvizite. Posojilo se bo amortiziralo iz previškov gledališkega dinarja.

S sodišča

Za oko 10.000 din in 2 l. robije

Na Sv. Petra dan je žandarm. patrila iz Gor. Radgone našla v šajherjevi gostilni zelo okrvavljenega hlapca šajherja Jožefa, ki je prej v fantovskem pretepu dobil vbojilaj z nožem v levo oko in strel v pljuča. Napadalec Rajter Alojz, 19 letni viničarski sin v Črešnjecih, Zenger Anton, viničar v Anževskem vrhu in še neki 16-letni fante so po krvavem dejanju zbežali.

Vendar je orožništvo prijavilo storilce in to utemeljeno. Kajti pred senatom trojice v Murski Soboti in že prej v preiskavi sta bila Zenger in dotični mladoletnik spoznana krivim vsak za sebe, prvi da je šajherju uničil oko, drugi, ker je streljal in zadel v pljuča, da zdravnik še danes niso izvlekli kroglice. Zenger, ki je že sedel 6 let za enak delikt, je prejel v sredo 2 leti robije, plačati mora šajherju 10.000 din za oko, mladoletnika pa so sodniki za 1 leto postavili pod strogo očetovo nadzorstvo, Rajter pa je bil oprostjen.

Dimnikar Tratnik iz Ljutomera pred sodiščem

15 let sta Tratnikova živela v lepem zakonu. On je pridno delal, ona marljivo gospodinjala. Prihranila sta si za hišo in jo v Ljutomeru kupila. Toda Ana je tiho plela svoje mreže in moža s svojim močnim karakterjem spravljala vedno bolj v odvisnost. Slednjič, pravijo priče, ga ni več mogla in je pred kakimi 5 leti začela gledati za drugimi moškimi. Taki odnosi ji so zahtevali denarja, pa saj je mož služil, pomočniki so morali odrajtovati denar njej, ne gospodarju — mojstru. Bolelo je Tratnika, pa je bil le zadovoljen. Mehkejši možev značaj se je vedno uklonil.

Na Vidov dan letos pa je prišlo do konca. Zakonca sta se nekaj sprla. Ona je odšla na dvorišče, mož pa je začel čistiti puško. Vedel je, da je napolnjena, hotel je pregledati naboje, pa se je sprožilo. Tisti trenutek je šla mimo okna žena in jo je izstrelil zadela v levo nadlaket. Zgrudila se je vsa okrvavljena. Dr. Porekar jo je obvezal in odpeljal v ormoško bolnico, kjer so ji 6. julija roko zaradi prisada na rani odrezali. A bilo je prepozno, zvečer je umrla, ker je zaradi prisada bila že vsa kri zastrupljena.

Moža so ljutomerski orožniki takoj po dogodku zaslišali in aretirali. Bil je ves zmešan in se čudno obnašal. Po izpustitvi iz preiskovalnega zapora je še pred smrtjo obiskal svojo ženo v ormoški bolnici, ki mu je odpustila in še povedala, da je prepričana, da je ni nalašč, saj je mirnega in blagega značaja in ne bi mogel kaj takega storiti, ampak da se je zgodila zgolj nesreča.

Državni pravdnik v Murski Soboti je Tratnika obtožil, da je kriv smrti svoje žene iz malomarnosti, ker je premalo pazil na svojo okolico, ko je popravljaj naboje v puškici, ker bi kot star lovec moral polagati več pozornosti na varnost ob takem opravilu.

Na razpravi je Tratnik sodniku Komotarju s solzami v očeh pojasnjeval vse svoje nesrečno življenje, da je ženi tik pred smrtjo odpustil, da ne ve kako je prišlo do strela, da se mu je zmešalo popolnoma takoj po dogodku in da ne ve, kaj se je z njim godilo in kaj je vse takrat izbleknil. Ne čuti se krivega.

Obsojen je bil na 6 mesecev strogega zapora in na plačilo 250 din povprečnine, a se bo pritožil, ker ni bil oprostjen ali vsaj manj obsojen, zaradi česar si je tudi državni pravdnik pridržal pravico do prijave priziva.

Krvave občinske volitve v Slov. gor.

Če vzamemo vso zadevo z dobrohotne strani, lahko mirne duše zapišemo, da Slovenske gorice ne bi bile Slovenske

gorice, če se ne bi tudi pri taki priliki, kakor so volitve, odrezale po svoje. Po navadi se naši fantje stepejo pri kuhanju, na žeganju itd. Redko pa pri volitvah. Obtožnica dolži 25-letnega absolventa trg. akademije Antona Lorberja, da je 6. decembra 1936., ko so bile končane pri Sv. Juriju v Slov. goricah volitve, pred hišo takratnega županskega kandidata v družbi s posestnikovim sinom Toplakom in hlapcem Dajčmanom navalil s plankami na Klemenčiča, Žerjava in Simončiča, ki so si ponoči s svečo svetili skozi vas. Lorber bi jih naj najprej vprašal, kako so volili. Simončič mu je odgovoril, da dobro. Ali takrat je Klemenčič že dobil s planko po glavi. Eden je zavpil: »Lorber, zakaj nas kolješ? Svojo stranko kolješ.« Lorber zanika dejanje in pravi, da bi bil takrat v Cafovi gostilni.

Druga obtožnica, ki je vložena proti Lorberju kot bančnemu uradniku v Mariboru, pa ga dolži, da je lani julija v pijanem stanju pri Sv. Juriju ob Pesnici oviral s sabljo in nožem žandarmerijskega podnarednika Novakoviča, ko ga je hotel legitimirati. Pijan je bil tako, da ni vedel, kaj počenja in da so ga morali odpeljati nazaj na vozu.

Lorber je bil obsojen na 5 mesecev strogega zapora, na 1200 din denarne kazni, vendar pogojno. Mora pa plačati poškodovancem odškodnino. Toplakova zadeva je bila izločena, Dajčman pa je bil obsojen na plačilo 300 din.

Priznal tatvino, da bi lahko videl dekle. Ključavničarski pomočnik Karel Rober se je že pred 14 dnevi začel zagovarjati pred sodniki. Takrat so ga prignali v razpravno dvorano na verigi, ker je pri zaslišanju opsoval preiskovalnega sodnika in ker je razgrajal po zaporu. Mirno je stal pred sodniki in zanikal obtožbo, da bi on odnesel mariborskemu manuifakturistu Antonu Pošu 5 metrov modnega blaga. Ko je zvedel, da policija poizveduje za njim, je odšel na policijo, kjer je ugovarjal proti osumljenju. Pred preiskovalnim sodnikom je tatvino priznal. Okno je bilo slabo odprto, pa je odnesel tistih pet metrov. Na razpravi, ki je bila pozneje prekinjena v svrhu zaslišanja novih prič, je tatvino znova zanikal.

Sodnik: Zakaj pa ste tatvino priznali pri preiskovalnem sodniku?

Rober: Zaprt sem bil, pa bi se rad sešel z dekletom. Če bi ona prišla, bi tako vse pojasnila, da je bilo nemogoče, da bi ukradel tisto blago, ker sem bil takrat pri njej. Na vsak način je bilo treba zaslišati to dekle.

Razprava se je vršila in bila ponovno prekinjena za 14 dni, da se zaslišijo nove prič.

Nevarna prijateljica. 42 letna Marija Kranjc je rojena nekje v Vojniku, drugače je pa brez stalnega bivališča. Služkinja je. Od aprila do avgusta letos se je zdravila v bolnišnici. Tam se je spoznala z bolniško strežnico K. P., jo dvakrat obiskala v njeni sobi, pozneje 1. septembra jo pa okradla. S ponarejenim ključem bi naj odprla vrata in vlomila v kovčeg, iz katerega ji je odnesla 6000 din ter svilen ruto. Kranjčeva zanika, da bi toliko odnesla. Nekaj denarja so našli pri njej na policiji, 1000 din pa v bolnišnici med perilom; ostalo je zapravila.

Kranjčeva je bila obsojena na 6 mesecev strogega zapora in izgubo častnih pravic za 2 leti. Oškodovanka je dobila predmete, ki si jih je Kranjčeva nakupila za ukradeni denar.

Radio

Torek, 25. oktobra.

Ljubljana: 12 Šrnel »Štirje fantje«; 13.20 Za naše deželane (plošče); 18 Pisan spored radijskega orkestra; 20 Koncert pevskega zbora Glasbene matice; 20.45 Koncert radijskega orkestra; 22.15 Lahka godba. — Beograd: 20 Pesmi in komorna glasba; 21.45 Lahka glasba. — Praga: 19.30 Koncert pevcev; 20.40 Lahka glasba. — Sofija: 18 Vojška godba; 20.55 Ruske romance. — Pariz: 21.30 Operetni večer; 23.15 Komorna glasba.

Zanimivosti

Sen alkimistov izpolnjen?

SMRTNI STRUP ALI ELIKSIR ŽIVLJENJA: ŽIVLJENJE S POLOVIČNO HITROSTJO. NAJDRAŽJA PIJAČA.

»Svoje življenje je mogoče podaljšati za deset let! Nov čarobni napoj, »težka voda«, daje to možnost! — tako trdi dr. James E. Kendall, vodja kemičnega oddelka na edinburški univerzi. »Težko vodo« so odkrili pred šestimi leti, toda kmalu jo bo mogel vsakdo piti kot eliksir življenja. Tako pravi dr. Kendall.

Preje so mislili kemiki, da je voda, kakor teče iz vodovoda, najčistejša in najpreprostejša pijača. Leta 1931 pa je prišlo senzacionalno odkritje, da je to v resnici zmes. S komplicirano električno metodo se da 6000 delov vode iz cevi razkrojiti na 5999 delov navadne vode in 1 del »težke vode«. 10 steklenic težke vode tehta kakor 11 steklenic navadne vode. Težka voda vre pri tri stopinje višji temperaturi, zmrzne pa za sedem stopinj prej kakor navadna. Medtem ko je navadna voda brez okusa, ima težka voda sladkoben okus.

Ali je težka voda eliksir življenja, smrti strup ali nevarna substanca kakor običajna voda? Pogumni učenjaki so je izpili manjšo količino brez slabih posledic. Miši pa, ki so jim dali relativno večje količine skrivnostne tekočine, so poginile. Zakaj? Vzroka doslej ni našel nihče, toda kemiki so odkrili vendarle zanimivo sled. Opazili so, da mnoge kemične reakcije potekajo v težki vodi po-

časneje kakor v navadi. Težka voda torej zavira življenjske procese. In to je osnovna misel dr. Kendalla. Mogoče bi mogel starejši človek s použitjem skrbno odmerjene količine te težke vode podaljšati izrabljanje svojega organizma. Z drugimi besedami: kdor bi bil težko vodo, bi živel po nazorih dr. Kendalla s polovično hitrostjo kakor človek, ki pije navadno vodo. To bi bilo gotovo nerodno za ljudi, ki bi morali še delati. Za ti- ste pa, ki so že odšli iz aktivnega življenja in bi hoteli samo še uživati sado- ve svojega dela, za take ljudi pa bi bilo to naravnost idealno. Telesna reakcija človeka, ki pije težko vodo, bi se zmanjšala in s tem mogoče tudi duševne funkcije. In komu ni do tega, da bi bil v svo- jem 60. letu še krepak in čil? Dr. Ken- dall je prepričan o tem, da bo v 10—15 letih pitje težke vode pri starajočih se ludeh čisto navaden pojav.

Treba pa bo premagati največjo za- preko: visoke produkcijske stroške. Da- nes je ta voda še tako draga, da bi na- kup nekaj steklenic uničil tudi milijonar- ja. Če se bo pokazalo, da je težka voda resnično koristna človeku, bo treba iz- najti cenejši način izdelovanja. Dr. Ken- dall je prepričan, da ga bodo v petih le- tilh gotovo našli.

UMETNA JEZERA

Od vseh umetnih jezer, ki so jih kdaj napravili na svetu, je bilo največje in morda tudi najslavnejše jezero Moiris v starem Egiptu. Ležalo je blizu mesta Memfis in so ga napravili nekako pred 4000 leti z namenom, da bi hranilo vodo, ki je bila pri nilski poplavi odveč, za ča- se, ko Nil ni dosegel tiste višine, da bi voda namočila tudi bolj oddaljena polja. Po starih poročilih je bilo to jezero nad 200 km dolgo in 75 km široko. Največja globina je znašala 90 m. Z Nilom je bilo spojeno s prekopom, ki je bil dolg 15 km. Sredi jezera je bil otok, na njem pa dve piramidi. Poleg piramid sta bila dva ko- losa, predstavljaljoča moža, sedeča na prestolu. O točni legi jezera, ki ga danes ni več, ni zanesljivih podatkov, domne- vajo pa, da je njegov ostanek današnje jezero Birket el Karun v dolini Fajun.

V naši dobi je največje umetno jezero Mead blizu reke Colorado v Ameriki. Njegova velikost je razlina in odvisna od tega, koliko vode dovajajo vanj iz reke. Njegova velikost je različna in odvisna od km, širina pa 13 km. Jezero je torej za šestino manjše kakor Moiris, je pa zato globlje: do 180 m. Kolike množine vode so v njem, lahko sklepamo iz tega, da vsebuje jezero Mead okoli 4 milijone lit- rov vode.

SOL IZVEN GOSPODINJSTVA

Z uporabo v kuhinji še dolgo ni izčrpa- na koristnost in uporabnost kuhinjske so- li. Ne glede na mnoge druge načine upo- rabljivosti se da kuhinjska sol s pridom uporabljati tudi v kozmetiki in v skrbi za zdravje. Pravočasno trenje lasišča z zmerno slano vodo pomaga proti izpa- danju las. Če imate vnete ali utrujene oči, začutite olajšanje, kadar jih lahko oplah- nete z mlačno slano vodo. Da pri bole-

činah v grlu pomaga grgranje s slano vo- do in da je to dobro zlasti kot preventivna mera ob vlažnem jesenskem vremenu ali spomladi, je splošno znano; prav tako je dobro, izpirati včasih usta, ker slana voda odstranjuje zobni kamen. Kopel nog v hladni slani vodi pospešuje krvni obtok, čigar motnje so navadno vzrok, da nas v noge zebe. Je pa to prav radikalna meto- da in je dobro pred njeno uporabo vpra- šati zdravnika. Zdravim nogam pomagajo kopeli v mlačni slani vodi kot sredstvo proti utrujenosti. Seveda: mnogo vsega škoduje. Tako je treba na primer tudi v morskimi kopeli blažiti vpliv prsane vode s sladkovodnimi kopelmi. Sol se v kožo namreč preveč zažira, zlasti na mestih, kjer je koža nežnejša (n. pr. med prsti). Lase pa je treba tretji z oljem, da bi se preveč ne lomili.

× 50-letni jubilej Eiflovega stolpa v Parizu bi morali proslaviti letošnjo jesen, toda proslavo so odložili do prihodnje po- mladit, in sicer zaradi tega, ker je bil vrh stolpa končan šele marca 1889. Stoletnica rojstva konstrukterja stolpa je minila že pred šestimi leti. Mnogi Parizani se še danes spominjajo ostrih kritik, s katerimi so pričakali načrt stolpa. Mnogi arhitekti, slikarji, kiparji in novinarji so obsojali projekt v imenu umetnosti in okusa ter protestirali proti izvršitvi načrta. Stolz pa je bil vendarle zgrajen in s časom postal sestavni del Pariza.

× Število rojstev v Angliji in dominio- nih naglo pada, kar povzroča v merodaj- nih krogah velike skrbi. Na sanitetskem kongresu v Edinbourghu je prof. Hill de- jal, da bo l. 1954 znašal letni upadek 5 in pol milijona, če se bo zmanjševanje rojstev nadaljevalo z isto brzino. Naglo pa raste število rojstev pri barvitih ple- menih v angleškem imperiju.

Razno

SKRBNA GOSPODINJA
kupi okusen kruh, velika iz-
bira v pekarni Rakuša, Ko-
roška c. 24. 1251

KLOBUKE

vseh vrst, doma izdelane, pro-
ti dežju impregnirane, kakor
tudi čepice po konkurenčnih
cenah dobite le pri Babošek
Vladko, klobučarstvo, Maribor,
Vetrinjska 5. Vsa popra-
vila se sprejemajo pod garan-
cijo za 10—25 din. 2211

MADRACE

žične vložke, žimo, volno, va-
to, afrik, gradl za madrace,
kupite najceneje pri »Obno-
va«, Jurčičeva 6. 2212

Prodaj

Imam naprodaj
SLADKO SENO
in otavo. Ponudbe na upravo
pod »Seno«. 2207

PŠENICO IN JEČMEN
za seme, cvetlični med in
jabolka oddaja Kmetijska
družba, Melje 12. 1640

Stanovanje

SOBA S ŠTEDILNIKOM
prazna ali opremljena, se od-
da. Praprotnikova 17. 2209

3 LEPE VELIKE SOBE,
prikladne za pisarno oziroma
za zobozdravnika, se oddajo
na Aleksandrovi cesti. Polz-
ve se v upravi. 2140

Stanovanje išče

Iščem za takoj
DVOSOBNO STANOVANJE
s popolnim komfortom v sre-
dini mesta. Takojšnje ponud-
be pod šifro »Dvosobno sta-
novanje« na upravo »Večer-
nika«. 2214

MLAJŠI GOSPOD

želi opremljeno, separirano
sobo z ali brez hrane, Na-
slov v upravi lista. 2208

V najem

ENOSTANOVANJSKA HIŠA
z nekaj zemljišča ob glavni
cesti se odda v najem. Naslov
v upravi lista. 2210